

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

Nr

1. Obiekt

839/12
SCHODY ANGIELSKIE (PASAŻ ANGIELSKI)
W ZESPOLE PAŁACOWO - PARKOWYM

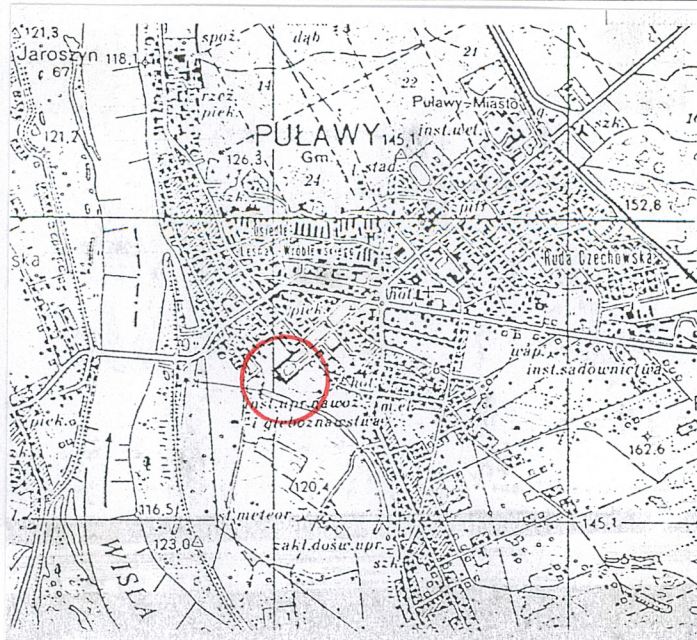
2. Czas powstania

przed 1770 r.

3. Miejscowość

PULAWY

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

24-100 Puławy, ul. Czartoryskich 8
nr hip. [redacted]

5. Przynależność administracyjna

lubelskie
województwo

puławski
powiat

Puławy miasto
gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Nowa Aleksandria (od 1846 do
pierwszej wojny światowej)

7. Przynależność administracyjna przed 11 1999

województwo lubelskie

gm. Puławy miasto

8. Właściciel i jego adres

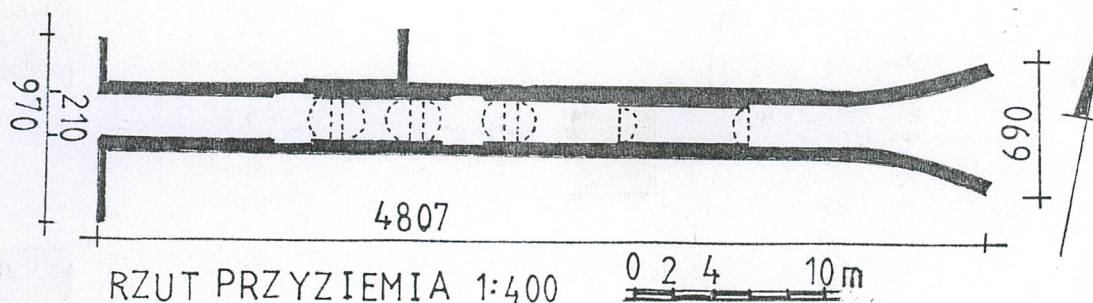
Skarb Państwa – wieczysty użytkownik na
prawach właściciela - Instytut Uprawy
Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.
24-100 Puławy, ul. Czartoryskich 8.

9. Użytkownik i jego adres

IUNG ul. Czartoryskich 8,
24-100 Puławy

10. Rejestr zabytków

nr A/150 data. 16.01.1967 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Obiekt powstał prawdopodobnie przed 1770 r. Być może zaprojektował go F. Mokein lub J. Z. Deybel, którzy pracowali w tym czasie w Puławach dla Augusta i Marii Zofii Czartoryskich,.

Wskazuje na to plan rezydencji wg projektu Deybla z 1760 r., na którym w miejscu obecnego pasażu widnieje naturalny wąwóz. Na anonimowym planie z 1770 r. pojawiają się schody, które łączyły górny taras bocznego dziedzińca z Dolnym Ogrodem, zaś część przesklepiona służyła za mostek dla alejki biegnącej poprzecznie od pałacu ku pn. Gzymsy i stopnie wykonane były z kamienia, ściany prawdopodobnie tynkowane. Po 1800 r. schody przekształcono w pasaż poprzez skrócenie obudowy o ok. 10 m w części dolnej, usunięcie kamiennych stopni i pozostałych elementów kamiennych oraz przez wbudowanie łuków rozporowych, zapewne pierwotnie ostrołukowych – zgodnie z wyglądem na grafice B. Czernof. Zapewne pod koniec XIX lub na pocz. XX w. łuki te przemurowano, nadając im łagodniejszy kształt.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacja, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. Obiekt zlokalizowany na terenie parku puławskiego, na stromej skarpie między pałacem od pd., a Domkiem Aleksandryjskim na pn. Usytuowane na osi wsch. – zach. stanowi zejście z bocznego dziedzińca do Dolnego Ogrodu. Od pn. w części środkowej styka się z ceglana ścianą piwnic częściowo ukrytych w skarpie.

Materiał i konstrukcja. Budowla murowana z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej (uzupełnienia z cegły ceramicznej na zaprawie cementowej). Podłoże z kamienia polnego.

Rzut i bryła.

Budowla stanowi zespół dwóch murów oporowych i odcinków sklepień, tworzących zagłębione zejście. W części wsch. budowla przesklepiona kolebką, tworzącą na tym odcinku rodzaj tunelu oraz w części zach. trzema łukami półokrągło zamkniętymi, z uformowanymi w cegle daszkami pulpityowymi. Nad tunelem rodzaj mostku przysypanego ziemią, ujętego ceglanymi ściankami stanowiącego przejście od pałacu w kierunku pn. Ściany w części środkowej obiektu ze dwoma parami symetrycznie rozmieszczonych, prostokątnych wnęk o łukach odcinkowych. Od wsch. skrajne odcinki muru nie podparte sklepieniami, lekko rozwidlone na zewnątrz. Wylot zach. z murkami oporowymi prostopadłymi do obudowy pasażu.

14 Kubatura

15. Powierzchnia użytkowa

powierzchnia zabudowy
ok. 115,2 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

przejście

17. Użytkowanie obecne

przejście

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

W poł. lat 70. fragment muru od pd. – wsch. strony popękał i uległ odchyleniu od pionu. Został podparty drewnianymi wzmocnieniami, a następnie odbudowany. Na przestrzeni lat wykonano doraźne reperacje w miejscach pęknięć muru – uzupełnienia wykonano cegłą ceramiczną pełną na zaprawie cementowej (informacje uzyskane podczas wywiadu przeprowadzonego ze Stanisławem Dębczakiem).

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)

Stan obiektu dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Obiekt stale narażony jest na działanie czynników atmosferycznych - opady deszczu i śniegu mogące powodować pękanie muru. Należy prowadzić stały nadzór i zabezpieczyć budowlę (fundamenty) przed napływem wody opadowej.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

M. Kseniak, Rezydencja Książąt Czartoryskich w Puławach, Lublin 1998.

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Album des vues de l'Institut Alexandra du jardin et des environs de Novo Alexandra (Puławy) dessiné d'après nature par Madame Czernof, lithographié par Armand Cassagne, dédié sa Majesté l'Empereur toutes les Russies, Paris, ok. 1860, oryg. w pos. Woj. i Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Zbiory Specjalne, sygn. AT III – 11, nr 2075, podpis oryg. *L'Institut vu de la Cour*.

25. Opracował

tekst

Anna Sikora-Terlecka, XII 2003 r.

plany, rysunki

Bożena Stanek -Lebioda, XI 2003 r.

zdjęcia fot..

Bożena Stanek -Lebioda, XI 2003 r.

miejsce przechowywania negatywów

WUOZ Lublin

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładka nr 1

1. Miejscowość..... Puławy	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) Schody Angielskie /tzw. Pasaż Angielski/ w zespole pałacowo-parkowym	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) Fotografie i plan sytuacyjny
2. Gmina..... Puławy		
3. Województwo..... lubelskie		

Fot.1 Widok od zach.

Fot.2 Widok z góry
od pd.-zach.

Fot.3 Widok w kier. wsch.

Wkładkę założył: **B. Stanek-Lebioda, XII 2003 r.**.....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **WUOZ w Lublinie**.....

